

ingediend op **1888** (2023-2024) – Nr. 6
1 maart 2024 (2023-2024)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Cathy Coudyser en Filip Brusselmans

over het ontwerp van decreet

over de bovenlokale cultuurwerking

Documenten in het dossier:

- 1888** (2023-2024) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
- Nr. 2 t.e.m. 4: Amendementen
- Nr. 5: Verslag

verzendcode: CUL

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Meyrem Almaci.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele, Manuela Van Werde;
Filip Brusselmans, Johan Deckmyn, Klaas Sloomans;
Karin Brouwers, Orry Van de Wauwer;
Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose;
Meyrem Almaci, Jeremie Vaneeckhout;
Hannes Anaf.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Kathleen Kerkels, Philippe Muylers, Kris Van Dijck, Karl Vanlouwe;
Immanuel De Reuse, Jan Laeremans, Ilse Malfroot;
Maaïke De Rudder, Tinne Rombouts;
Bob Savenberg, Bart Tommelein;
Björn Rzoska, Tine Van den Brande;
Katia Segers.

Toegevoegde leden:

Onno Vandewalle.

INHOUD

I.	Toelichting	4
1.	SARC	4
2.	De Federatie	6
3.	OP/TIL.....	7
4.	Demos.....	9
II.	Bespreking.....	11
1.	Vragen en opmerkingen uit de commissie	11
1.1.	Stephanie D’Hose.....	11
1.2.	Katia Segers.....	12
1.3.	Meyrem Almaci	13
2.	Antwoordenronde	14
2.1.	SARC.....	14
2.2.	De Federatie	15
2.3.	OP/TIL.....	15
2.4.	Demos.....	17
	Gebruikte afkortingen	19

Bijlagen: zie de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

Op donderdag 18 januari 2024 hield de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een hoorzitting over het ontwerp van decreet over de bovenlokale cultuurwerking.

De presentaties bij de toelichting zijn te vinden op de [dossierpagina](#) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be.

I. Toelichting

1. SARC

Lothar Casteleyn, stafmedewerker Cultuurbeleid van de stad Brugge, voert het woord namens de SARC. De spreker licht de SARC-adviezen toe bij het voorontwerp van decreet en het ontwerp van uitvoeringsbesluit daarbij. Sommige aspecten in het advies bij het uitvoeringsbesluit hebben ook een impact op het oorspronkelijke advies bij het voorontwerp van decreet.

De SARC vindt het een goede zaak dat het decreet van 2018 wordt aangepast na een grondige evaluatie door de administratie. Dat er ontbrekende elementen worden aangepakt, komt de subsidielijn voor kleinschalige projecten ten goede. Intussen constateert de SARC wel een capaciteitsafname bij het Departement CJM. Een deel van de uitvoering van het decreet wordt uitbesteed aan de sector. De SARC dringt erop aan dat het departement over voldoende kennis en capaciteit zou beschikken.

Bij de herijking van de cultuurdecreten heerst de tendens om almaar meer door te schuiven naar de uitvoeringsbesluiten en de draaiboeken. Volgens de SARC leidt die praktijk tot rechtsonzekerheid. Hij pleit ervoor om de belangrijkste voorwaarden telkens op te nemen in het decreet en om ze voldoende te duiden in de memorie van toelichting.

Het ontwerp van Bovenlokaalcultuurdecreet heeft de ambitie dat een netwerk van IGS'en heel Vlaanderen zal dekken. Nu is ongeveer de helft van het gebied gedekt. De SARC gewaagt van een te beperkt zicht op de budgettaire impact van een verdere gebiedsdekking. Een duidelijke prognose is nodig, en de evolutie moet blijvend worden gemonitord.

De spreker vindt het opmerkelijk dat het ontwerp van decreet nergens de UiTPAS vermeldt. Nochtans is die pas een belangrijk instrument om vrijetijdsparticipatie door kansengroepen mogelijk te maken.

De afstemming met publiek is gebeurd aan de hand van het decreet betreffende de digitale transformatie van de cultuursector, dat er nog niet was bij de publicatie van het voorontwerp van decreet in juni 2023. De SARC blijft aandringen op de nodige afstemming, waarin de UiTPAS dan ook een plek krijgt.

Voorts pleit de strategische adviesraad voor een goede afstemming tussen cultuur- en vrijetijdsparticipatie. Bij de opheffing van het Participatiedecreet krijgt vrijetijdsparticipatie gedeeltelijk een onderkomen binnen de cultuurparticipatie. De subsidielijn voor de lokale projecten van vrijetijdsparticipatie valt weg. Ook de afsprakennota's vrijetijdsparticipatie komen binnen de actieradius van de IGS'en Bovenlokale Cultuurwerking terecht. Die krijgen de opdracht om de relevante actoren op hun grondgebied te laten samenwerken.

De praktijk uit het verleden heeft geleerd dat het initiatief voor afsprakennota's over vrijetijdsparticipatie heel vaak uit de sport- en de jeugdsector is gekomen. Die sectoren zouden dat initiatiefrecht moeten behouden. Daarbij zou het een taak moeten worden voor de IGS'en, die voornamelijk uit een cultureel netwerk putten,

om een veel breder netwerk van sport-, jeugd- en sociale actoren bij de zaak te betrekken. In zijn advies bij het voorontwerp van decreet heeft de SARC opgemerkt dat daaraan de nodige begeleiding te pas moet komen. Lothar Casteleyn vindt het alvast een goede zaak dat publiek die opdracht intussen heeft gekregen en dat ze is verankerd in het nieuwe decreet betreffende de digitale transformatie van de cultuursector. De verdere uitbouw van de netwerken voor de bovenlokale vrijetijds-participatie zal die begeleidingsrol zeker nodig maken.

Bij de kleine bovenlokale projecten vindt de SARC de grens tussen project en reguliere werking voor een kleine organisatie niet altijd duidelijk, en pleit hij voor flexibiliteit. Een goed project kan een versterking zijn van de reguliere werking. De SARC pleit tegen een strikte afbakening die een te hoge drempel zou opwerpen voor nogal wat kleine organisaties. Die kleine projecten worden beperkt tot maximaal één jaar. Het SARC-advies pleitte voor drie jaar, maar in haar ontwerp van besluit heeft de Vlaamse Regering dat advies niet gevolgd.

Het ontwerp van decreet legt de uiteindelijke beoordelingsbevoegdheid over kleine projecten bij de IGS'en zelf, die daarvoor een eigen afsprakenkader moeten opstellen. De IGS'en krijgen daarmee tegelijk de rol van coach, toeleider en beoordelaar. De SARC vindt zoiets niet altijd even evident en vraagt een goede begeleiding – vooral vanuit het steunpunt –, heldere kaders en een deontologie. Projecten met een inhoudelijk gunstige IGS-beoordeling worden vervolgens financieel beoordeeld door het departement. Het ontwerp van besluit is op dat vlak nogal karig met informatie over de methodologie van het departement. De SARC dringt aan dat die wel goed wordt ontwikkeld.

Kleine bovenlokale projecten zijn lang niet overal mogelijk, aangezien lang niet alle Vlaamse steden en gemeenten tot een IGS behoren. De SARC vindt dat ook steden en gemeenten die geen deel uitmaken van een IGS, er moeten kunnen realiseren. Hij stelt voor om in het ontwerp van decreet het minimumbedrag weg te laten bij de grote bovenlokale cultuurprojecten, waardoor ook steden en gemeentes buiten IGS'en de grote projectlijn kunnen blijven aanwenden om zowel kleine als grote projecten in te dienen.

Lokale besturen worden uitgesloten uit die kleine bovenlokale projecten. In zijn advies bij het voorontwerp van decreet heeft de SARC willen aantonen dat kleine organisaties binnen lokale besturen aanspraak moeten kunnen maken op dergelijke projecten voor onder meer hun gemeenschapscentra en bibliotheken, maar de regering heeft dat advies niet gevolgd. Dat ook feitelijke verenigingen uitgesloten blijven, vindt Lothar Casteleyn problematisch. Door de verstrenging van de vzw-wetgeving kiezen verenigingen steeds vaker om geen rechtspersoonlijkheid aan te nemen. Vroeger dienden die verenigingen dan via hun gemeente dossiers in, maar door de uitsluiting daarvan, komen ze nu in de kou te staan. De SARC dringt erop aan dat het instrument voor iedereen toegankelijk wordt.

Voor grote bovenlokale projecten komt er nog maar één projectronde per jaar. Lothar Casteleyn noemt het wegvallen van de tweede projectronde een gemis. De herkansingsmogelijkheid binnen hetzelfde jaar valt weg. Bovendien heeft een bepaald type van organisaties zijn groei te danken aan de invoering van grote bovenlokale projecten. Het gaat om organisaties die niet door één specifiek decreet worden gevat maar transversaal werken. Op hen zal het herleiden tot één jaarlijkse projectronde een impact hebben. De SARC pleit voor de nodige monitoring en bijsturing.

Het ontwerp van decreet definieert een IGS-regio op minimum 85.000 inwoners. De SARC pleit voor een zekere flexibiliteit op maat van de regionale realiteit en ambities.

Het ontwerp van besluit bevat een berekening van de werkingssubsidies. Vlaanderen kent maximaal 90 eurocent per inwoner toe, met een minimum van 100.000 euro. Ook hier heeft de SARC voor de mogelijkheid tot uitzonderingsmaatregelen gepleit, die het ontwerp van decreet dan ook heeft geïncorporeerd.

De SARC staat positief tegenover de mogelijkheid om tussentijds in te dienen in het vierde jaar van een lopende periode. Hij vraagt wel om goed te verduidelijken dat die enkel geldt voor beginnende IGS'en of IGS'en met een sterk gewijzigde samenstelling. Anders zouden gemeentes de foute indruk kunnen krijgen dat ze het vrijblijvend kunnen proberen voor een deel van de termijn van vier jaar.

Lothar Casteleyn pleit voorts voor een goede afstemming van het steunpunt met publiek voor het participatieaspect en de kansengroepenwerking. De twee steunpunten hebben daarin samen een cruciale rol te vervullen.

De IGS'en krijgen in het decreet op vele vlakken een grotere rol. Die moet goed worden ondersteund, een regieopdracht die vooral het steunpunt zal toekomen.

De SARC heeft gepleit voor voldoende slagkracht voor de cultuurbeleidscoördinatoren in de gemeenten van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, en stelt tevreden vast dat het ontwerp van uitvoeringsbesluit de aanstelling van een medewerker op A- of B-niveau in het vooruitzicht stelt.

Datzelfde ontwerp bevat ook een procedure voor de infrastructuur, maar met een verouderde terminologie. De voorwaarden in verband met termen als 'polyvalente zaal', 'tentoonstellingsruimte' en 'lokale voor cultureel gebruik' zijn niet meer aangepast aan de huidige cultuurpraktijk.

2. De Federatie

Elke Verhaeghe, beleidsmedewerker Avansa, burgerinitiatieven en bovenlokaal cultuurwerk van De Federatie, staat achter de decretale bijsturing en vindt het goed dat de evaluatie er eindelijk is gekomen, omdat sociaal-cultureel werk en amateurkunsten soms wat ondergesneeuwd zijn geraakt en daardoor ook ontmoedigd zijn.

De aanzet tot het ontwerp van decreet gaat terug tot het moment waarop het takenpakket van de provincies is geheroriënteerd. Die switch was niet altijd gemakkelijk voor de sectoren onder De Federatie. Daarom heeft ze gedurende enkele jaren overal in Vlaanderen verenigingen en burgers gehoord over hun visie op en kennis over bovenlokale cultuur. Daaruit heeft ze een rapport gedestilleerd en aan een aantal Vlaamse volksvertegenwoordigers voorgelegd. In 2023 is het overleg met de beleidsmakers in een stroomversnelling terechtgekomen.

Elke Verhaeghe somt de belangrijkste bekommernissen uit het rapport van De Federatie op. Sindsdien heeft de regering haar plannen op sommige vlakken al in de goede richting bijgestuurd.

Het perspectief van De Federatie is dat van de vrijwilliger en het bottom-upinitiatief, die het bovenlokale landschap helpen vormen. De spreker vraagt om te blijven inzetten op de fundamenten. Het bovenlokale cultuurbeleid heeft maar slaagkansen als ook het lokale cultuurbeleid goed zit. Dat beleid is een gedeelde verantwoordelijkheid. Lokale besturen investeren in het verenigingsweefsel. Het bestaan van hefboomen om vrijwilligers aan te moedigen is nuttig. Het is aan Vlaanderen om die dynamiek te blijven bewaken.

De Federatie is blij met de nieuwe subsidielijne kleine bovenlokale projecten, maar wat beducht voor de introductie van een nieuwe drempel. Ze betreurt de voorwaarde

dat de aanvrager in het actiegebied van een IGS gevestigd moet zijn. Een vereniging heeft tenslotte niet zomaar vat op de wil van haar gemeente om in te stappen in een IGS. Structuren zouden toch geen enthousiasme mogen temperen.

Ook de splitsing van de beoordeling tussen het inhoudelijke en het zakelijke aspect baart de belangenbehartiger zorgen. Terecht toont de overheid waardering voor de kracht van het IGS, maar ze legt het een combinatie van weinig compatibele rollen op. Neutraal oordelen over een aanvrager die men daarvoor zelf ondersteund heeft, is niet evident. Ook is er niet zomaar een strikte grens te trekken tussen de inhoudelijke en zakelijke aspecten. Daardoor zullen er weinig handvatten zijn om nog een dossier te weigeren dat elders al gunstig is beoordeeld.

Voorts dreigt er datumverwarring. Een IGS moet zijn huiswerk al voor de officiële indiendatum af hebben. De timing, methodiek en informatieverstrekking aan het departement kunnen van IGS tot IGS verschillen. Ook dat is volgens Elke Verhaeghe een aandachtspunt.

Dat een groep van onafhankelijke experts het IGS kan versterken om het beoordelingswerk te doen, valt in goede aarde bij De Federatie. Die experts, voornamelijk uit het middenveld, kunnen een aanvraag met een andere blik benaderen dan instellingen of de politiek. Voor De Federatie mag de inbreng van het middenveld zelfs verplicht zijn.

De spreker benadrukt nogmaals het belang van kleine, maar relevante en noodzakelijke extra's die de organisaties op poten willen zetten. Ze roept de beoordelingscommissie op om ontvankelijk te zijn voor de eigen inschatting en betrachtingen van verenigingen.

Net als de SARC wil De Federatie een lans breken voor de toegang van feitelijke verenigingen tot de kleine bovenlokale projecten, gezien hun massale aanwezigheid in de sector.

Structuren zullen op zich niet volstaan. Er blijft nood aan trekkers in het veld. Elke Verhaeghe roept op tot voldoende slagkracht voor bottom-upwerking en voor de verenigingen, de vrijwilligers en de organisaties die hen ondersteunen.

Vandaag is nog niet bekend hoeveel middelen er zullen komen voor respectievelijk de IGS'en en de projecten die concreet vorm kunnen geven aan het bovenlokale landschap.

De Federatie steunt de regeling dat IGS'en extra hefboomen kunnen zijn, zoals in het amateurkunstenbeleid, dat stilaan regionaal vorm krijgt. Hier en daar gebeurt dat ook al om het sociaal-culturele weefsel te ondersteunen, maar daar is vaak nog een inhaalbeweging nodig. IGS'en kunnen dus ook het maatschappelijke veld zuurstof en ademruimte geven. De spreker hoopt dat dat op termijn nog meer kan gebeuren.

Voor een IGS-cultuur is het optioneel om in te zetten op bovenlokale netwerken van vrijetijdsparticipatie. De Federatie vindt het nogal vreemd om met één aspect uit een cultuurdecreet de hele vrijetijdsparticipatie te willen omvatten. De Federatie roept op om omzichtig om te gaan met de broodnodige omkadering van deze preciaire groep.

3. OP/TIL

Lien Verwaeren, directeur van OP/TIL, situeert eerst haar organisatie als het steunpunt voor bovenlokale cultuur. Sinds 2020 heeft OP/TIL een beheersovereenkomst met de Vlaamse overheid. Twee jaar geleden kreeg het twee bijkomende opdrachten rond regiovorming en het stimuleren van lokale besturen tot bovenlokale samenwerking.

Al vijf jaar lang biedt het ondersteuning op die projectenlijn en de samenwerking met de IGS'en. Eind 2023 heeft OP/TIL zijn landschapstekening afgerond, die zich nu in de vormgevingsperiode bevindt. Uit die landschapstekening vloeiden een aantal analyses voort, die vandaag worden meegenomen.

Het decreet regelt een aantal subsidielijnen. Vandaag ligt de focus op de project-subsidies en de werkingssubsidies aan IGS'en.

OP/TIL is te rade gegaan bij zowel gehonoreerde als niet-gehonoreerde indieners op de huidige projectsubsielijijn. Hun appreciatie is dat die lijn ondanks een aantal drempels doet wat ze belooft: samenwerking stimuleren, ook over de grenzen van de beleidsdomeinen heen. Negen projecten op tien werken daarop. Voorts liggen projecten ook aan de basis van professionalisering, met intussen de eerste aanwervingen, en van innovatie. Voor die projecten zijn de lokale besturen de sleutel. Ze dienen ze zelf in, financieren ze of steunen ze op een andere manier.

De projecten kampen ook wel met drempels, waaronder de lange doorlooptijd. Daarom vindt Lien Verwaeren de reductie tot één indienmoment een gemiste kans. Het veld heeft in een bevraging aangegeven daar geen voorstander van te zijn.

Daarnaast is de slaagkans vrij laag en ligt er voor kleine verenigingen een hoge drempel. Het voorliggende ontwerp van decreet komt hieraan tegemoet met zijn kleinschalige subsidielijijn en heeft op die manier rekening gehouden met de evaluatie van het huidige decreet en de signalen van onderuit.

Vlaanderen heeft momenteel negentien IGS'en. Naar aanleiding van deze hoorzitting zaten OP/TIL en Demos digitaal samen, uit de overtuiging dat het belangrijk is om hun stem te laten horen.

Op de kaart van Vlaanderen toont Lien Verwaeren hoe maar de helft van de steden en gemeenten tot een IGS behoort. OP/TIL stimuleert de verdere uitrol en constateert in een vijftiental regio's plannen tot de uitbreiding van een bestaand IGS of de oprichting van een nieuw IGS. OP/TIL gelooft dus in het groeipotentieel en verwacht dat bij het volgende indienmoment een veel groter stuk van Vlaanderen met IGS'en kan worden ingekleurd.

Een drempel bij de start van het huidige decreet was dat het indienmoment voor IGS'en niet was afgestemd op de BBC van de lokale besturen en op de indienmomenten van andere decreten. Ook het ontbreken van een tussentijds indienmoment vormde een lacune. De negentien huidige IGS'en hadden allemaal al een historiek. Het is onmogelijk gebleken om op pakweg een jaar tijd vanaf nul een IGS te starten. De keuze van het ontwerp van decreet voor een afstemming met de indienmomenten van Jeugd en Cultureel Erfgoed en voor de introductie van een tussentijds indienmoment is dan ook terecht en beantwoordt aan een vraag van onderuit.

Een andere drempel is de politieke gedragenheid. IGS'en krijgen aanzienlijke opdrachten en wekken hoge verwachtingen. Zoiets vergt sterke lokale besturen en het nodige vertrouwen in die vorm van samenwerken.

Het huidige decreet bevatte een scherpe afbakening tussen de IGS-rollen van acteur en regisseur, die in de praktijk moeilijk werkte. Het ontwerp van decreet zorgt voor de nodige aanpassingen.

Er doen zich ook conflicten voor tussen de bestaande IGS'en en de regiovorming of fusies die op hen afkomen. Ook daarmee heeft het ontwerp van decreet in de mate van het mogelijke rekening gehouden.

OP/TIL vindt het een goede zaak dat IGS'en dra projectdossiers zullen kunnen indienen op de grote subsidielijns. In de praktijk maken enkele IGS'en daar nu al werk van, maar mogen ze de dossiers niet zelf indienen. Lien Verwaeren ziet opportuniteiten in de aangepaste regeling.

In de huidige praktijk vertonen IGS'en grote verschillen op het vlak van personeelsinzet en budgettering. De nieuwe manier van financiering en de minimumdrempel van 100.000 euro – weliswaar met uitzonderingen – zullen het speelveld naar verwachting meer gelijktrekken.

OP/TIL signaleert de nood aan waardering voor de IGS'en. Hoewel het ontwerp van decreet daaraan tegemoetkomt, vraagt het steunpunt om het vertrouwen van de Vlaamse overheid in haar lokale besturen door te trekken naar de plan- en rapporteringsverplichtingen van de IGS'en, die per slot van rekening in hun verlengde liggen. Bepaalde sporen rond de bovenlokale netwerken blijven ook onduidelijk, maar daarop zal Demos nog ingaan. Het komt de plan- en rapporteringlasten niet ten goede dat men naast een cultuurnota ook nog apart nota's en rapporten moet schrijven als men ook een bovenlokaal netwerk vrijetijdsparticipatie wil. Op dat vlak ziet Lien Verwaeren nog mogelijke verbeterpunten.

Regiocoördinatoren en IGS'en wijzen voorts op de behoefte aan een goed kader voor de beoordeling van de kleinschalige projectenlijns. Sommigen kiezen expliciet om het veld te blijven steunen, maar krijgen daarnaast dus de opdracht om datzelfde veld te beoordelen. OP/TIL beschouwt het als zijn rol om daarvoor in overleg met de IGS'en en de VGC een duidelijk kader te tekenen.

De spreker benadrukt dat het ontwerp van decreet groeipotentieel heeft. OP/TIL gelooft in de bewezen meerwaarde van IGS'en. Het ontwerp van decreet geeft hen extra opdrachten die ze zeker kunnen waarmaken. Bij die decretaal opgelegde groei zal de financiering dan wel moeten volgen.

Samengevat beoordeelt OP/TIL de aanpassingen in het ontwerp van decreet als positief. De regering heeft echt rekening gehouden met de evaluatie en met de vragen uit het veld. Het groeipotentieel zal wel moeten gepaard gaan met de bijhorende middelen. Zowel de IGS-werking als de projectsubsidies uit het ontwerp van decreet veronderstellen sterke lokale besturen, in het parlement een zaak voor de Commissie Binnenlands Bestuur. OP/TIL staat achter de toekomstvisie op het binnenlands bestuur in Vlaanderen. Sterke lokale besturen maken immers sterke samenwerkingen.

Tot slot roept Lien Verwaeren op het veld het volle vertrouwen te geven door de plan- en rapporteringslasten zoveel mogelijk te beperken.

4. Demos

Bart Ketelslegers, medewerker Inclusie en Netwerken bij Demos, beperkt zijn uiteenzetting tot de bovenlokale netwerken vrijetijdsparticipatie. Later zal Jo Sollie zorgen voor aanvullingen uit de praktijk.

De voorbije vijftien jaar heeft Demos bij benadering tweehonderd lokale besturen ondersteund in de uitbouw van netwerken vrijetijdsparticipatie. Daarvoor bleken vooral geduld en een procesmatige aanpak nodig, met het trekkingsrecht als een bescheiden maar doeltreffende impuls. Het resultaat is dat heel wat organisaties over het muurtje zijn gaan kijken om samen de vrijetijdsbesteding toegankelijker te maken. Het ontwerp van decreet behoudt het trekkingsrecht als instrument, zij het in gewijzigde vorm.

Volgens Demos valt er zeker wat te zeggen voor het stimuleren van bovenlokale netwerken. Kleine gemeenten komen niet tot de oprichting van een lokaal netwerk. Andere gemeenten vinden dan weer moeilijk een armoedepartner. Intergemeentelijke samenwerking maakt op die vlakken veel meer mogelijk. Ze creëert ook de gelegenheid tot uitwisselen, ontmoeten, onderling inspireren en van elkaar leren. Zo kunnen weer nieuwe samenwerkingsideeën ontluiken.

Bart Ketelslegers ziet in de structuraanpassing dus zeker kansen, maar is daarnaast ook bezorgd om een aantal aandachtspunten. Ten eerste wijst hij op het belang van de lokale nabijheid en van de voeling met de lokale realiteit. Hoewel een bovenlokaal netwerk een uitstekend vehikel kan zijn voor grotere acties, is die lokale voeling de beste manier om de ontoegankelijkheid van bepaalde vrijetijdsinitiatieven te detecteren en aan te pakken. Gemeentebesturen of andere actoren zetten daarvoor brugfiguren in voor bemiddeling op maat en afstemming met de welzijnsspelers. Hier speelt de wet van de zwakste schakel. Als niet alle drempels tegelijk worden aangepakt, zijn vooral mensen met een grote kloof ten opzichte van het vrijetijdsaanbod de dupe. Lokaal maatwerk is ook nodig om goed te kunnen afstemmen op het lokale armoedebeleid. Het ontwerp van decreet sluit dat lokale maatwerk ook niet uit. Ook een bovenlokale werking kan daar aandacht voor hebben, maar vanzelfsprekend is dat niet. Het zal alleen lukken met de inzet van de lokale besturen voor hun bovenlokaal netwerk. Met de huidige druk op hun draagkracht dreigen ze af te haken en de opdracht louter aan het IGS te gaan toevertrouwen. Op politiek-bestuurlijk niveau speelt ook nog het feit dat cofinanciering niet langer verplicht is, terwijl het trekkingsrecht te beperkt is om verschil te kunnen maken.

Als tweede aandachtspunt vermeldt Bart Ketelslegers dat vrije tijd een breder verhaal is dan louter cultureel. Het Participatiedecreet maakte de opdracht van de netwerken heel expliciet domeingrensoverschrijdend, met naast Cultuur ook Jeugdwerk en Sport. Zeker voor mensen met een maatschappelijke kwetsbaarheid is ook de connectie met welzijn, vervoer en kinderopvang van belang. De memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet looft die overschrijdende aanpak en neemt de brede definitie van vrije tijd over. Alleen vindt Demos er niet duidelijk in terug hoe een en ander moet worden waargemaakt. IGS'en Cultuur hebben vooral netwerken met cultuurspelers in hun DNA. Het kost zo al tijd om dergelijke – nieuwe – netwerken uit te bouwen, zeker met het vooropgestelde personeelskader. Een transversale aanpak wordt bovendien nog bemoeilijkt doordat de IGS-vorming voor Jeugd en Sport niet is afgestemd op die voor Cultuur. Daardoor creëert elk apart een eigen bovenlokale ruimte. Jeugd- en sportdiensten zijn weliswaar in het bovenlokale netwerk vertegenwoordigd, maar een netwerk functioneert alleen naar behoren als er ook tussentijdse contacten zijn. Een bovenlokaal netwerk zal erg afhankelijk zijn van de onderlinge netwerking binnen de gemeenten en hun engagement en identificatie met hun bovenlokale netwerk. Daarin ziet Demos een hele uitdaging.

Een derde aandachtspunt betreft de evenwaardige partnerschappen. De meerwaarde van netwerken vrijetijdsparticipatie komt uit de betrokkenheid van sociale actoren, en met name van vrijwilligerswerkingen en verenigingen met mensen in armoede. Niet alle lokale netwerken zetten daar vandaag even sterk op in en investeren genoeg in processen om de stem van mensen in armoede bij hen te laten doorwegen. Demos wil hen wel daarin helpen evolueren en twijfelt niet aan de bereidwilligheid van de IGS-medewerkers. Maar de bovenlokale insteek en de uitgesproken professionalisering van het planningsproces maken de zaken niet eenvoudiger.

Hopelijk wordt bovenlokale cultuur geen exclusief domein van professionals. Kleine verenigingen of vrijwilligersinitiatieven zouden kunnen afhaken, bijvoorbeeld omdat:

- ze minder tijd kunnen vrijmaken;
- ze zich niet zo eenvoudig kunnen verplaatsen;
- het verhaal zich boven hun hoofden afspeelt;
- ze niet vertrouwd zijn met de situatie in de partnergemeenten.

Het ontwerp van decreet voorziet niet in extra ondersteuning voor de vorming en coaching van dergelijke kleinschalige werkingen. Demos hoopt dat de lokale besturen de brugfunctie op zich nemen. Het ontwerp van decreet maakt de inclusie van armoedewerkingen er dus niet eenvoudiger op. Bart Ketelslegers hoopt dat dit aspect bij de geplande evaluatie aan bod zal komen.

Na de aandacht die hij voor de valkuilen heeft geschetst, benadrukt de spreker dat het ontwerp van decreet ook heel wat positieve elementen bevat. Hij hoopt op een gunstige dynamiek uit een aanstekelijke nieuwe werking en organisatie, met een positief effect op het beleidsmatige denken.

Jo Sollie, coördinator van Cultuur Noordrand, legt uit dat ze op expliciete vraag van Demos aan de hoorzitting deelneemt. Haar IGS voor bovenlokale cultuurwerking heeft al een aanvraag ingediend voor een regionaal netwerk voor vrijetijdsparticipatie, met dertien steden en gemeenten in de noordrand van Brussel. Op basis van het huidige decreet gaat het immers nog om een 'regionaal' en dus niet 'bovenlokaal' netwerk. Elf gemeenten zijn daarin op 1 januari 2024 van start gegaan. Zaventem en Asse verkiezen om in de huidige subsidieperiode hun eigen netwerk nog te behouden, maar zullen er later instappen. Met andere woorden maakt ook het huidige decreet een dergelijke intergemeentelijke samenwerking mogelijk.

Jo Sollie beperkt haar uiteenzetting tot de startfase, aangezien het IGS nog niet verder staat qua uitrol en reguliere werking. Een eerste voordeel is dat niet elke deelnemende gemeente over een armoedepartner hoeft te beschikken. Ten tweede treden gemeenten gemakkelijker toe omdat het IGS een trekkersrol opneemt in de draagvlakcreatie en de totstandkoming en verantwoording van het dossier. De werklast van lokale beampten is immers te hoog om die opdracht erbij te nemen. In de noordrand blijkt het IGS ook de hefboom om de UiTPAS uit te rollen. Nog in het voorjaar van 2024 zal dat in zes van de dertien partnergemeenten gebeuren. Bij de andere zeven blijft het tekort aan lokaal personeel dat daarvoor kan worden ingezet, voorlopig nog een drempel. Aan goede wil ontbreekt het daar alvast niet.

IGS'en hebben een ondersteunende rol in functie van een bovenlokaal lerend netwerk. Dat is niet alleen van belang voor de algemene IGS-werking, maar ook voor het bijeenbrengen van partners. In nogal wat gemeenten ontbreekt nog altijd een duurzaam overleg tussen de actoren van respectievelijk vrije tijd en welzijn. Er is nood aan het doorbreken van die hokjes. Het IGS kan die rol opnemen.

Ook Jo Sollie ziet naast de voordelen ook valkuilen, waarvan één essentiële. Hoewel het ontwerp van decreet terecht de lokale besturen de regierol van het participatiebeleid toedicht, lossen ze die rol in de praktijk. Door hun eigen personeelskrapte verwachten ze dat het IGS naast actor ook trekker wordt. Met de beperkte bestaffing van een IGS is zoiets niet haalbaar. Bovendien staat een IGS ook niet dicht genoeg bij de burger. Er blijft een belangrijke rol weggelegd voor het lokale niveau als regisseur, en daarnaast ook als brug naar de armoedepartners.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen uit de commissie

1.1. Stephanie D'Hose

Stephanie D'Hose was door haar functie op het kabinet van de minister van Cultuur in de vorige regeerperiode heel nauw betrokken bij de afslanking van de provincies. Het commissielid ziet voor zich intussen heel wat nieuwe gezichten in vergelijking met toen, maar toch ook enkele vertrouwde.

Iedereen blijkt belang te hechten aan evalueren en optimaliseren. Maar volgens het evaluatierapport van het huidige decreet is het moeilijk om de impact van het toch nog prille decreet nu al te schatten. Delen de sprekers die evaluatie? Het huidige decreet is in zekere zin het kindje van onder andere Stephanie D'Hose zelf. Had het nog wat moeten opgroeien voor de evaluatieoefening? Wat is dan de ideale verdere timing op dat vlak?

De spreker ziet nog mogelijkheden tot verbetering. Het was moeilijk om begrippen als 'bovenlokaal' en 'transversaal' te verduidelijken. Moeten er nog meer begrippen worden verduidelijkt?

De SARC wijst op de afgenomen capaciteit van het Departement CJM. Dat IGS'en kleine projecten inhoudelijk zullen beoordelen, vindt Stephanie D'Hose nog wel een verdedigbare keuze. Maar heeft de sector nog voldoende aanspreekpunten bij het departement voor het lokale of bovenlokale cultuurbeleid? De provincies waren echt een speler in het veld. Het was altijd onduidelijk hoe ver het departement zou gaan in het overnemen van de projecten. Het is enerzijds beoordelaar, maar anderzijds ook ondersteuner en facilitator. Die taak komt nu voor een deel bij OP/TIL terecht, maar is er ook binnen het departement een aanspreekpunt nodig?

De heroriëntering van het Participatiedecreet heeft ook een impact op dit ontwerp van decreet. De subsidielijnen zullen worden overgeheveld. Bij die oefening gaat de regering ervan uit dat de lokale besturen de logische regisseurs zijn van een doelgericht participatiebeleid. Delen de sprekers die analyse?

1.2. Katia Segers

Katia Segers herinnert eraan dat het decreet van 2018 er is gekomen om de weggevallen rol van de provincies op te vangen, maar vond die operatie zacht uitgedrukt geen groot succes. Dit ontwerp van decreet probeert daaraan te verhelpen. Katia Segers hoort de sprekers gewag maken van een vooruitgang, maar ook bedenkingen uiten. Ze concludeert dat het ontwerp van decreet veeleer tot verstarring zal leiden dan duizend bloemen te laten bloeien in de sector.

Het uitgangspunt van het ontwerp van decreet is minder versnippering en meer focus. Maar doen er zich nu daadwerkelijk overlappingsen en versnippering voor? Zo ja, welke oplossing zien de sprekers dan?

Vooruit is in verband met cultuur en vrije tijd vooral bekommerd om de participatie en de democratisering. Dreigen die aspecten bij de integratie van de vrijetijdsnetwerken in de cultuurnetwerken niet ondergesneeuwd te geraken? Zeker de overdracht van Demos naar publiek kan dit effect hebben, schat het commissielid. Ook het Netwerk tegen Armoede heeft die bezorgdheid geuit.

Cultuur Noordrand heeft getuigd over de moeilijke vindbaarheid van een partner die de toegankelijkheid bevordert voor mensen in armoede. Hoe zien de sprekers dat evolueren?

Vooruit noemt de opheffing van het Participatiedecreet een historische fout. Hoe kunnen de participatie in en de democratisering van cultuur en vrije tijd worden gegarandeerd?

Op de IGS-kaart van Vlaanderen staan nog heel wat blinde vlekken, zeker in de landelijke gebieden. Katia Segers vindt de limiet van 85.000 inwoners wel erg star. Ook de vereiste dat de aanvrager gevestigd moet zijn in het werkingsgebied, werpt drempels op.

Katia Segers ziet in dit ontwerp van decreet dan ook veel gevaren voor verdere verstarring. Ook in haar eigen gemeente zal het de zaken stroef doen lopen.

De spreker schaart zich achter het pleidooi voor een link met de UitPAS. Die zou een plaats moeten krijgen in het ontwerp van decreet.

Ze peilt hoe overal kan worden gegarandeerd dat lokale projecten er subsidies kunnen krijgen.

De hamvraag blijft hoeveel extra budget er voor dit ontwerp van decreet zal zijn. Hoe schatten de sprekers de financiële behoefte om een spreiding over heel Vlaanderen mogelijk te maken?

1.3. Meyrem Almaci

Meyrem Almaci sluit zich aan bij de fundamentele vraag van Katia Segers: in welke mate dient het voorliggende ontwerp van decreet zijn eigen uitgangspunten over minder versnippering tegenover meer focus en impact? Werkt het overlappenden tussen steunpunten weg, zo die er al zouden zijn? Op basis van welke evaluaties heeft het voorliggende ontwerp van decreet vorm gekregen?

IGS'en kosten geld. Volstaan de beschikbare middelen om de ambities van dit ontwerp van decreet waar te maken? Welke opschaling is eventueel nodig?

Wat was de motivering voor de uitsluiting van feitelijke verenigingen en de introductie van kleine bovenlokale projecten? Welke impact verwacht onder andere de SARC? Welk aandeel vormen de feitelijke verenigingen in het hele veld en specifiek in de potentiële begunstigers van kleine bovenlokale projectsubsidies? Hoe groot is de impact van de uitsluiting van de feitelijke verenigingen?

Hoe is de afschaffing van de tweede ronde voor grote bovenlokale projecten gemotiveerd? Was die ronde maar administratieve rompslomp of is er een andere reden, bijvoorbeeld een beperkte succesratio? Meyrem Almaci zal de vraag ook aan de minister van Cultuur stellen in de algemene bespreking van het ontwerp van decreet.

Het commissielid deelt de analyse van De Federatie dat dit een belangrijk ontwerp van decreet is. In de presentatie van de belangenbehartiger leest ze dat een gewone samenwerking tussen gemeenten niet zal volstaan, maar dat het op de optelsom van veel beoordelingselementen zal aankomen. De getuigenis van Cultuur Noordrand roept de vragen op over opschalingen, fusies, afgeschafte provincies enzovoort. Zullen bepaalde werkingen niet tussen wal en schip vallen en zelfs verdwijnen? Het water staat de lokale beambten al aan de lippen, en nu komt er nog planlast bij. Zal het ontwerp van decreet meer dynamiek teweegbrengen of net een risico op verstarring?

De link tussen projecten en IGS'en is volgens Meyrem Almaci moeilijk communiceerbaar en ondemocratisch en werkt uitsluiting in de hand. Welke werkingen zullen het hardst worden getroffen? Gaat het om de armoedewerking voor de meest kansarme groepen, of net niet? Daar is de werklast nu al erg groot buiten de werkgebieden van de IGS'en. Wat zal de impact van de nieuwe drempel zijn?

Meyrem Almaci ziet blinde vlekken op de IGS-kaart in de Kempen, Limburg en delen van Vlaams-Brabant en Oost- en West-Vlaanderen: geen kleine gebieden. Zal dit ontwerp van decreet een versnelde inkleuring op gang brengen? Het ambiëert alvast een vliegwieleffect. Is zoiets haalbaar in maar vijf of zes jaar? Is het terrein voldoende doordrongen van het belang van de IGS'en?

Meyrem Almaci vindt de nood aan waardering belangrijk. Na het wegvallen van de oormerking plooiën sterke lokale besturen zich terug op wat ze op dat moment met hun meerderheid als hun kerntaak beschouwen. Voor de regierol kijken ze naar het IGS met al zijn expertise, terwijl het ontwerp van decreet die rol net op het lokale niveau situeert. Meyrem Almaci vreest dat het water zo nog dieper zal worden, veeleer dan dat het ontwerp van decreet nieuwe kansen zal creëren. Zal de drang om overlappingsen aan te pakken niet leiden tot hiaten voor belangrijke doelgroepen? Voor ervaringsdeskundigen in de armoede is het lokale niveau soms al een drempel, laat staan een nog hoger niveau.

Met betrekking tot de cofinanciering heeft Meyrem Almaci een concrete vraag over de trekkingsrechten. Die zijn te gering om een verschil te maken op het terrein. Is er een concreet voorstel om ze aan te passen?

De bovenlokale structuren Jeugd en Sport zijn op dit moment niet afgestemd op Cultuur. Bestaan er al spontane best practices voor die transversale aanpak?

2. Antwoordenronde

2.1. SARC

De evaluatie levert elementen op om de huidige regelgeving te versterken, antwoordt *Lothar Casteleyn* op de vraag van *Stephanie D'Hose* naar de timing ervan. Zo is de IGS-rol in het huidige decreet op regie gefocust, terwijl die verbanden in de praktijk vaak uit een sterke actorrol zijn gegroeid. Het was niet evident om het door de oude rol gecreëerde verwachtingspatroon los te laten. De spreker vindt het positief dat het ontwerp van decreet beide sporen nu steviger vastpakt.

In het begin was het zoeken naar de precieze invulling van de bovenlokale ruimte en de verhouding ervan tot andere decreten. Heel wat organisaties voelen zich sterk aangetrokken tot het huidige decreet omdat het cultuur op een bredere en transversale manier in beeld brengt, met een toegevoegde waarde ten opzichte van sectorgebonden decreten zoals het Cultureelerfgoeddecreet en het Kunsten-decreet. Minder goed is het decreet in de inlossing van de projectverwachtingen. De grote projecten bedienden niet de spelers die vroeger op die schaal projectmiddelen haalden. Met zijn aanvullende spoor voor kleinschalige projecten kan het ontwerp van decreet dit verder helpen rechtzetten. De grote projecten hebben wel een nieuwe groep cultuurorganisaties met een transversale keuze helpen groeien en zo het vroegere euvel helpen remediëren dat bepaalde stukken van het landschap net niet in de strikte cultuurvakjes pasten.

Lothar Casteleyn bevestigt dat het departement vroeger een adequaat personeelskader had om alle projectmiddelen te beoordelen en de toeleiding ernaar voor zijn rekening te nemen. Met het huidige decreet heeft OP/TIL daarin voor het eerst een duidelijke rol. Uiteraard moet ook het departement een aanspreekpunt blijven en moet zijn rol verder reiken dan de dossiers in KIOSK. Het departement zelf steunt die visie ten volle. Het blijft belangrijk om de mensen in het veld aan te sturen en kennis te helpen opbouwen.

Vervolgens antwoordt de spreker op de vraag naar de motivering door de regering van de uitsluiting van de feitelijke verenigingen. Op basis van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën moeten feitelijke verenigingen ook aansprakelijk zijn op het niveau van de natuurlijke persoon. Grote subsidievragen vormen voor zowel de Vlaamse Gemeenschap als voor de aanvrager een te groot risico. In het verleden hebben de gemeenten die regel vaak omzeild door zelf in te dienen. De gemeente nam daarbij als rechtspersoon verschillende verenigingen onder haar vleugels. Dat ze dat niet zullen kunnen voor de kleine projecten, neemt het probleem op zich niet weg.

Voor een antwoord op de vraag over het precieze aandeel van de feitelijke verenigingen is het Departement CJM het best geplaatst.

2.2. De Federatie

Ook volgens *Elke Verhaeghe* is de evaluatie niet te vroeg gekomen, integendeel. In de eerste subsidieronde op basis van het huidige decreet zijn er al fouten gebeurd, die het geloof in het krijgen van een subsidie negatief hebben beïnvloed. Voor de nieuwe projectlijn zal het erop aankomen om het geloof in die kans te reactiveren en te motiveren.

Wat het cultuurbrede denken betreft, ziet *Elke Verhaeghe* wel kansen. Sommige IGS'en zijn gegroeid op bestaande fundamenten en staan sterk op het vlak van bijvoorbeeld cultuurerfgoed of cultuurcommunicatie. De kleinere hebben misschien wat meer moeten focussen in de beperkte speelruimte. Met het nieuwe financieringsmechanisme kunnen alle IGS'en de ambitie hebben om heel breed te werken. Ze kunnen ook de voor hen minder evidente zaken, zoals sociaal-cultureel werk, mee in ogenschouw nemen.

Participatie en democratisering zullen moeten behartigd worden in een samenspel tussen de IGS'en, de lokale besturen en alles wat van onderuit komt. Ook de kleine initiatieven zullen worden gehonoreerd. Zij zullen de impulsen voelen. Kleine spelers, zoals verenigingen en vrijwilligers, zijn sterk in het verbinden, willen de maatschappelijke uitdaging aangaan en zoeken actief naar oplossingen.

De spreker ziet al indicaties van het benodigde budget. Nu al bekend zijn het aantal projecten in de IGS'en en de toegewezen bedragen voor grote projecten. De project-subsidies voor talentontwikkeling in de amateurkunsten geven een indicatie van het benodigde budget voor kleine projecten.

De situatie van de feitelijke verenigingen is niet eenvoudig te schatten. Daaronder zitten zowel heel wat koren als lokale SCW-afdelingen, zoals die van Femma. Misschien kunnen de vrijetijdsmonitor en de lokale besturen ter hulp worden geroepen om de situatie verder uit te pluizen. *Elke Verhaeghe* betreurt enigszins hun huidige afhankelijkheid van de gemeenten om in te dienen. Het is fijn om zelf hoofdindieners te zijn en die autonomie te behouden.

De optelsom van beoordelingselementen op haar presentatie betreft de projecten, verduidelijkt de spreker. Het gaat om participatie, innovatie, samenwerking en transversaliteit. Voor de grote bovenlokale projecten blijft de situatie in grote lijnen dezelfde als in het huidige decreet. Daarbovenop komen dan de kleine bovenlokale projecten, wat het perspectief en de diversiteit kan bevorderen.

Elke Verhaeghe bevestigt dat de IGS-kaart niet heel Vlaanderen dekt, maar ze ziet wel heel wat potentieel op dat vlak. De eerste jaren zijn voor een IGS-zone nog een zoektocht. *Elke Verhaeghe* hoopt dat IGS'en hefbomen kunnen zijn en dat het gevolg inderdaad geen verstarring zal zijn. Ze heeft een oproep gehoord tot een samenspel van het middenveld met die structuren.

2.3. OP/TIL

Ook *Lien Verwaeren* vindt het niet te vroeg voor een nieuw decreet. De bevindingen in het kader van de landschapstekening bevestigen de evaluatie. Het ontwerp van decreet komt daaraan tegemoet. Het moment om te wijzigen is inderdaad aangebroken. Het nieuwe decreet zal uiteraard permanent moeten worden gemonitord. Wat zal de lijn met kleinschalige projecten teweegbrengen?

Er worden nu infomomenten georganiseerd over het tijdelijke subsidiereglement. De amateurkunsten en het verenigingsleven tonen er grote interesse voor. Of ze daadwerkelijk zullen indienen en door de beoordeling zullen geraken, zal moeten worden opgevolgd.

Het ontwerp van decreet werkt vooral met projectmatige ondersteuning, wat de vraag doet rijzen naar de verduurzaming van bepaalde initiatieven na enkele jaren. Wat met structurele middelen? Niet alle organisaties kunnen daarvoor terecht in een sectordecreet.

In het ontwerp van decreet ziet Lien Verwaeren wel een dynamiek van organisaties die de kans krijgen om te innoveren, samen te werken en de vrije ruimte te benutten. De vraag is nu hoe deze positieve effecten zich de volgende jaren zullen voortzetten. Daarom is monitoring nodig. Misschien zal er binnen aantal jaren wel een wijziging nodig zijn, maar op dit moment vindt Lien Verwaeren de timing oké en stelt ze dat het ontwerp van decreet aan de grootste noden tegemoetkomt.

De termen 'bovenlokaal' en 'transversaal' blijven inderdaad voor iedereen moeilijk. In de praktijk leidt het bovenlokale aspect bijna altijd tot een transversale werking. 90 procent van de projecten overschrijden de grenzen van een strikt culturele werking. De IGS'en kunnen soms zaken in gang zetten die op lokaal niveau niet lukken. Een en ander hangt al eens af van de personen en de situatie ter plekke. Alleszins ontstaan binnen de IGS'en niet meer schotten dan op lokaal niveau. Bovenlokaal en transversaal vallen dus meestal samen. Afhankelijk van het project wordt de term 'bovenlokaal' anders ingevuld. Het ontwerp van decreet laat dat ook toe en biedt veel ruimte aan initiatieven.

OP/TIL beschikt over een aanspreekpunt bij het departement en pleegt er geregeld overleg mee, waaronder ook structureel. Het departement ontwikkelt ook een nieuwe dynamiek naar de steunpunten. Er is langs beide kanten een uitgestoken hand.

Lien Verwaeren bevestigt dat het decreet een historiek heeft in de provincies. Maar het vervangt de provinciale middelen niet, zoals blijkt uit de cijfers. Er is ook geen grotere versnippering gekomen. De projecten hebben inderdaad een hoge drempel, maar ze maken wel de decretale doelstelling waar. De subsidielijnen voor kleinschalige projecten zal nu tegemoetkomen aan de groep die nu de drempel niet haalt.

De spreker vindt de vraag over de huidige versnippering en overlap moeilijk te beantwoorden. Het is nog te vroeg om de toekomst met het verleden te vergelijken. Bepaalde cijfers maken duidelijk dat de provinciaal gesubsidieerden niet zijn doorgestroomd naar de projectmiddelen.

Amper vier van de dertien centrumsteden hebben een IGS. Omdat sommige centrumsteden nu kandidaat zijn om Europese Culturele Hoofdstad te worden, beginnen ze naar de regio te kijken. Gent, Leuven, Kortrijk en Brugge hebben al trajecten in die zin. Dit ontwerp van decreet maakt hen op dat vlak wakker. Zeker op ambtelijk niveau wordt nagedacht over de instap in het decreet of de uitbreiding van de regio. De Denderregio is bijvoorbeeld met het oog op een uitbreiding aan het bekijken welke samenwerking er mogelijk is op het niveau van referentieregio. De nieuwe manier om met een vast bedrag per inwoner te financieren, stimuleert de besturen daartoe.

De drempel van 85.000 inwoners is ingegeven door de wetenschap dat er een minimumcapaciteit aan personeel en budget nodig is. Een IGS heeft veel eigen uitdagingen en is er niet om maar op te lossen wat lokale besturen niet aankunnen. Daarom pleit Lien Verwaeren voor sterke lokale besturen, die het basiswerk zelf opknappen: zeker voor cultuur maar ook voor alle participatieaspecten. De IGS'en

leggen daarbovenop dan een extra laag en versterken de zaken. Ze maken heel wat extra mogelijk in het voordeel van de burgers en het verenigingsleven. Ook daarvoor is een basis van mensen en middelen nodig.

Wat de vraag naar overlap tussen de steunpunten betreft, kan Lien Verwaeren getuigen van een goede samenwerking tussen de steunpunten OP/TIL en publiq, die daarvoor ook oog heeft. Met betrekking tot de UiTPAS zijn de rollen van OP/TIL en Demos/publiq complementair, met het samenwerkingsaspect bij de ene en het instrument bij de andere. Ze werken goed aan hun onderlinge afstemming. Voor publiq is cultuurparticipatie een extra opdracht, die OP/TIL al een jaar heeft voorbereid. Het had al contacten met de jeugdsector en de sportsector om elkaar beter te leren kennen. Lokale besturen krijgen van OP/TIL de boodschap dat er naast het Bovenlokaalcultuurdecreet ook een netwerk Vrijetijdsparticipatie is, en dat ook het Jeugddecree subsidieaanvragen mogelijk maakt.

Bij nieuw opgerichte IGS'en is die samenwerking vanaf het begin ingebakken. Uiteraard moet er altijd goed worden afgestemd en moeten de vrijetijdsnetwerken goed worden begeleid. Zoals gezegd is de bedoeling geen overname van het lokale takenpakket door een bovenlokale structuur, maar wel de creatie van meerwaarde op dat nieuwe niveau. Het IGS moet de lokale regiefunctie en de lokale praktijk hun werk laten doen. De steunpunten moeten goede kaders helpen maken en een goede begeleiding geven, zodat het volledige veld sterker wordt.

2.4. Demos

Bart Ketelslegers is blij met de decretale verankering van alvast de doelstellingen van het Participatiedecreet. Dat gebeurt overigens vooral in het decreet betreffende de digitale transformatie van de cultuursector. Demos betreurt uiteraard wel de afschaffing van het Participatiedecreet, en het feit dat er geen evaluatie aan is voorafgegaan. Die had duidelijk kunnen maken waar er moet worden bijgestuurd, en in welke richting. Zoiets zou een sterkere visie op de participatie van kansengroepen hebben opgeleverd. Daar zal nog jaren op moeten worden ingezet, aangezien de verkleuring in Vlaanderen toeneemt en de armoede ook niet snel opgelost zal raken.

Een sterke inzet op vrijetijdsparticipatie blijft nodig, net als een actor die de vrijetijdsorganisaties begeleidt. Demos wil er werk van blijven maken om samen met publiq en OP/TIL de kern van die opdracht te vrijwaren.

Hoe is het om als ervaringsdeskundige in een bovenlokaal netwerk te gaan spreken? Zoiets hangt af van de kracht van de basiswerking, de brugfunctie van zowel de IGS als het lokaal bestuur om mensen te begeleiden, en de thema's. Ook voor een lokaal netwerk spreken is voor zo iemand niet noodzakelijk gemakkelijk. Zo heeft het lokale netwerk van bijvoorbeeld Leuven of Gent een heel andere schaalgrootte dan dat van een kleine gemeente. De begeleiding van die mensen en de openheid van het netwerk om naar hun stem te luisteren zullen dus veel bepalen. Volgens Bart Ketelslegers zal het voor hen wel moeilijker zijn om daar over bovenlokale materies te praten.

Demos heeft geen eenduidig voorstel met betrekking tot de trekkingsrechten. In een lokaal netwerk gaat ook niet alles over geld. Diensten en organisaties leren elkaar er beter kennen. Alleen al daardoor bestaan er veel meer mogelijkheden om door te verwijzen naar elkaar en om samen te werken. Bart Ketelslegers bevestigt wel dat de betaalbaarheid van vrije tijd een belangrijk thema is. Hij stelde onlangs vast dat in Leuven maar 25 procent van de mensen met een kansentarieef-UitPAS daar meer dan één keer per jaar van gebruikmaakt. Aangezien de budgetten van de gemeenten vandaag al onder druk staan, zou het goed zijn dat er meer trekkingsrechten zouden komen, en niet alleen voor de UitPAS.

Meyrem ALMACI,
voorzitter

Cathy COUDYSER
Filip BRUSSELMANS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

BBC	beleids- en beheerscyclus
CJM	Cultuur, Jeugd en Media
IGS	intergemeentelijk samenwerkingsverband
KIOSK	Integraal Opvolgsysteem Kunsten
SARC	Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (= Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media)
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie